

PARTER**Sökande**

Boliden Mineral AB, 556231-6850
932 81 Skelleftehamn

Ombud: Advokaten Caroline Perlström och biträdande juristen Helles Stoytcheva
Mannheimer Swartling Advokatbyrå AB
Box 2235
403 14 Göteborg

Motparter

1. Länsstyrelsen i Västerbottens län
901 86 Umeå

2. Naturvårdsverket
106 48 Stockholm

SAKEN

Tillstånd till fortsatt och utökad verksamhet vid Rönnskärsverken i Skellefteå kommun m.m.; nu fråga om redovisning av föreskrivna utredningar (utredning U16) och meddelande av villkor m.m.

Avrinningsområde: mellan Kågeälven och Skellefteälven (19/20)
Koordinater (SWEREF 99 TM): N: 7186140 E: 799180

DOMSLUT

Mark- och miljödomstolen avslutar den uppskjutna frågan om utsläpp från punktkällor till luft av bly, upphäver den provisoriska föreskriften (P2) och meddelar följande slutliga villkor.

37. Utsläpp av bly till luft från punktkällor får inte överstiga 3,2 ton per år. Kontroll ska ske genom mätning vid de utsläppspunkter och med minst den frekvens som anges i bilaga 1 till mark- och miljödomstolens deldom från den 5 juli 2013 eller det dokument som ersatt denna bilaga.
38. Bolaget ska senast 18 månader efter lagakraftvunnen dom ha installerat en avskärmning vid zinkfumingverkets schakt eller vidtagit en annan åtgärd för att reducera utsläppen av bly till luft från zinkfumingverket. Bolaget ska senast sex (6) månader efter åtgärdens färdigställande redovisa åtgärdens utförande och effekt till tillsynsmyndigheten.
39. Boliden Mineral AB ska, senast sex månader från det att föreskrivna åtgärder genomförts vid zinkfumingverket, till tillsynsmyndigheten redovisa förslag till de ändringar av bilaga 1 till mark- och miljödomstolens deldom av den 5 juli 2013 i mål nr M 1012-09 som är lämpliga med anledning av det som beslutats i förevarande deldom.
-

BAKGRUND

Mark- och miljödomstolen lämnade i deldom den 5 juli 2013 Boliden Mineral AB (Boliden) tillstånd enligt miljöbalken till fortsatt och utökad verksamhet vid Rönnskärsverken, innefattande bl.a. produktion av koppar, bly, zink, guld och silver, anläggande och drift av ett djupt bergförvar för lagring av kvicksilveravfall och annat farligt avfall, behandling och tillfällig lagring av farligt processavfall, deponering av icke-farligt och inert avfall samt hamnverksamhet. Tillståndet förenades med villkor, utredningsföreskrifter, provisoriska föreskrifter och delegationer. Ett antal frågor sköts upp för att avgöras efter en provotid, bl.a. frågan om utsläpp från punktkällor till luft av kväveoxider, dioxiner och bly. Under provotiden ålades bolaget att utreda och utvärdera de tekniska, miljömässiga och ekonomiska förutsättningarna att minska utsläppen till luft av bly från anodgjuteriet (U6). En provisorisk föreskrift för utsläpp av bly till luft föreskrevs enligt följande.

P2. Utsläppet av bly till luft från punktkällor (skorstenar, schakt m.m.) får inte överstiga 4 ton/år.

Kontroll ska ske genom mätning vid de utsläppspunkter och med minst den frekvens som anges i bilaga 1.

Utredningarna U6 skulle, tillsammans med förslag till villkor, ges in till mark- och miljödomstolen senast två år efter det att lagakraftägande tillstånd till verksamheten förelåg. Domen överklagades till Mark- och miljööverdomstolen som ändrade det meddelade tillståndet i vissa avseenden. Mark- och miljööverdomstolens dom vann laga kraft den 25 juli 2014.

Efter att mark- och miljödomstolen den 30 januari 2017 ändrat tiden för då utredningen enligt U6 skulle lämnas in redovisades utredningar för U6 under år 2017. I deldom den 4 februari 2019 fann domstolen att bolaget uppfyllt utredningsföreskriften U6, men att det behövdes ytterligare utredning innan den uppskjutna frågan om utsläpp till punktkällor till luft av bly kunde avslutas. Följande utredningsföreskrift meddelades.

U16. Boliden Mineral AB ska utreda och utvärdera de tekniska, miljömässiga och ekonomiska förutsättningarna att minska utsläpp till luft av bly via zink-fumingverkets schakt genom installation av koja, huv eller liknande som drar in gaserna från chargeringsugnen alternativt filteranläggning för schakt. Redovisning ska ske till mark- och miljödomstolen senast den 31 december 2020.

Tiden för att inkomma med redovisning av utredning enligt U16 förlängdes den 1 mars 2021 till den 30 september 2021. Den provisoriska föreskriften P2 har gällt oförändrad under prøvotiden.

Boliden har inkommit med redovisning av utredningsföreskrift U16 och har framställt yrkanden enligt nedan.

YRKANDEN M.M.

Boliden har yrkat att mark- och miljödomstolen

1. förklarar utredningsföreskrift U16 (om minskning av utsläpp till luft av bly via zinkfumingverkets schakt) uppfylld och avslutar den uppskjutna frågan om utsläpp från punktkällor till luft av bly;
2. upphäver den provisoriska föreskriften P2; samt
3. föreskriver ett slutligt villkor avseende utsläpp från punktkällor till luft av bly enligt följande.

Utsläppet av bly till luft från punktkällor får inte överstiga 3,4 ton per år. Kontroll ska ske genom mätning vid de utsläppspunkter och med minst den frekvens som anges i bilaga 1 till mark- och miljödomstolens deldom daterad 2013-07-05 eller det dokument som ersatt denna bilaga.

Länsstyrelsen i Västerbottens län (länsstyrelsen) har tillstyrkt att mark- och miljödomstolen avslutar den uppskjutna frågan om utsläpp från punktkällor till luft av bly och att den provisoriska föreskriften P2 upphävs. Länsstyrelsen har anfört att mark- och miljödomstolen bör överväga om villkor ska föreskrivas om att bolaget senast 18 månader efter att dom meddelats ska ha installerat ytterligare rening av utsläpp från fumingverkets schakt i form av avskärmning eller annan åtgärd med motsvarande effekt. Vidare har länsstyrelsen yrkat att villkor ska föreskrivas om att utsläpp av bly till luft från punktkällor inte får överstiga 3,2 ton per år.

Naturvårdsverket har anfört att det finns skäl att avsluta den uppskjutna frågan om utsläpp till luft av bly från punktkällor, avsluta den provisoriska föreskriften P2 och meddela slutliga villkor i frågan. Naturvårdsverket har yrkat att mark- och miljödomstolen föreskriver villkor avseende genomförande av åtgärd vid zinkfumingverket för att minska utsläppen av bly till luft samt slutligt villkor enligt följande.

NV16b Utsläpp av bly till luft från punktkällor får inte överstiga 2,9 ton per år. Kontroll ska ske genom mätning vid de utsläppspunkter och med minst den frekvens som anges i bilaga 1 till mark- och miljödomstolens deldom från den 5 juli 2013.

Naturvårdsverket har tillstyrkt ett tillägg till villkorets formulering avseende kontroll i enlighet med bolagets villkorsförslag.

Boliden har i första hand bestritt att villkor ska föreskrivas avseende genomförande av åtgärd vid zinkfumingverket. Boliden har i andra hand, för det fall domstolen anser att ett villkor bör föreskrivas föreslagit följande.

Bolaget ska senast 18 månader efter lagkraftvunnen dom ha installerat en avskärmning vid zinkfumingverkets schakt eller vidtagit en annan åtgärd för att reducera utsläppen av bly till luft från zinkfumingverket. Bolaget ska senast sex (6) månader efter åtgärdens färdigställande redovisa åtgärdens utförande och effekt till tillsynsmyndigheten.

Naturvårdsverket och länsstyrelsen har tillstyrkt bolagets i andra hand framställda villkorsförslag.

BOLAGETS REDOVISNING

Genomförda utredningar och åtgärder

Under provotiden har Boliden bl.a. genomfört utredningar avseende möjligheterna att reducera utsläpp av bly till luft via zinkfumingverkets takschakt. En slutsats från utredningen enligt utredningsföreskrift U16 är att ca 70–90 procent av utsläppen av

stoff (och därmed bly) vid zinkfumingverket uppstår vid chargingering (dvs. matning av slag i ugnen). Resterande utsläpp kommer från hantering av kallgods. För att minska dessa utsläpp av bly till luft från zinkfumingverket har Boliden utrett ett flertal alternativa system, dels en huv för att dra in gaserna från chargingersugnen, dels olika filteranläggningar för insamling av gaserna (såväl innan gaserna når schaktet som i själva schaktet). Utredningarna har omfattat mätningar och bedömningar av respektive system i fråga om dess effekt för reducering av utsläpp av bly till luft. Vid dessa utredningar har olika nivåer avseende teknik, kostnad och prestanda inkluderats och bedömts.

Genomförande av åtgärd för att minska utsläppen av bly till luft

Bolidens utredning har påvisat att utsläppet av bly till luft via zinkfumingverkets schakt kan reduceras genom en minskning av termiken och den stoftmängd som når takschaktet. En utveckling av en avskärmning bedöms förbättra driftförutsättningarna och möjliggöra en reduktion av utsläppet av bly till luft med ca 120–200 kg bly per år vid nuvarande produktionsnivå. Boliden åtar sig att konstruera och installera en sådan avskärmning, eller att vidta annan åtgärd med motsvarande effekt för att minska blyutsläppet från zinkfumingverket. En avskärmning tar ca ett år att konstruera och installera, varefter viss ytterligare tid för intrimning och justeringar kan krävas.

Boliden åtar sig vidare att följa upp och kontrollera åtgärdens effekt (preliminärt genom en mätserie före och efter genomförandet av åtgärden), samt att senast sex månader efter att åtgärden utförts ge in rapport till tillsynsmyndigheten med redovisning av åtgärdens effekt på blyutsläppet. Mot bakgrund av detta åtagande behöver utförandet av åtgärden samt dess funktion inte regleras genom något särskilt villkor.

I det fall mark- och miljödomstolen, trots bolagets åtagande, bedömer att utförandet av åtgärden ändå behöver regleras genom villkor vill Boliden framhålla följande. För att erhålla viss marginal för konstruktion och installation av en avskärmning, eller vidtagandet av en annan åtgärd med motsvarande effekt, föreslår Boliden att ett villkor rörande *när* åtgärden ska vara utförd bör ange tidigast 18 månader såsom en borte tidsgräns.

Vad gäller ett villkors utformning i övrigt har bolaget fortsatt att utreda olika alternativa lösningar för att förbättra driftförutsättningarna och möjliggöra en reduktion av blyutsläppet. Av genomförda utredningar har framkommit att en modifiering av takschaktet och styrningen av takschaktets spjäll/jalusier skulle kunna minska den termiska effekten och optimera intaget av stoft i chargingersugnen, och därmed medföra en reducering av blyutsläppet motsvarande effekten av en avskärmning. För att möjliggöra ytterligare alternativa åtgärder, såsom en modifiering av takspjällen, föreslår Boliden, i det fall mark- och miljödomstolen bedömer att frågan bör regleras i villkor, att villkoret utformas i enlighet med bolagets andrahandsyrkande.

Utsläpp av bly till luft från Boliden Rönnskär

I Boliden Rönnskärs verksamhet sker utsläpp av bly från blyproduktionsenheterna (blykaldoverket och blyraffineringsverket), kopparproduktionslinjen (innefattande anodgjuteriet) och zinkfumingverket (fuming- och klinkerverket). Utsläppen av bly från respektive produktion utgör således endast en del av den totala mängd bly som släpps ut från Rönnskär. Den årliga mängden bly påverkas av omfattningen av respektive årlig produktion, halten bly i det material som bearbetas samt installerade renings-anläggningars prestanda. Utsläppen av bly från fumingverkets takschakt har under senare år utgjort 8–18 % av totalutsläppen av bly till luft på Boliden Rönnskär.

Boliden har en högre tillståndsgiven produktion än den produktion som idag sker vid Boliden Rönnskär och Bolidens avsikt är att öka produktionsnivån under de närmaste åren. De senaste årens blyproduktion har uppgått till cirka 25 000–30 000 ton per år, jämfört med tillståndsgiven nivå om 90 000 ton per år. En ökning av produktionsnivån kommer ofrånkomligen att medföra större utsläpp av bly till luft, även om alla reningssystem har hög prestanda och fungerar väl. Upparbetning av lagrat processavfall för återvinning av bl.a. bly, kan också komma att leda till en utökad drift i Bolidens blylinje, vilket också förväntas öka utsläppen av bly till luft. Utrymmet för att ytterligare minska de utsläpp som är föremål för den uppskjutna frågan (utsläpp från punktkällor) utan att omöjliggöra för Boliden att öka produktionen till tillståndsgiven nivå är således ytterst begränsat.

Boliden har tidigare bedömt att den utsläppsnivå som föreskrivs i den gällande provisoriska föreskriften (fyra ton per år) är en väl avvägd nivå som tar hänsyn till de planerade ökade produktionsnivåerna, de planerade investeringarna i ny reningsteknik och övriga faktorer som påverkar utsläppen av bly till luft, och därför föreslagit att den provisoriska föreskriften P2 ska föreskrivas som ett slutligt villkor för verksamheten. Efter den nu genomförda utredningen om reducering av utsläpp via zinkfumingverket och sedan installationen av våt-EGR i anodgjuteriet kan dock Boliden föreslå en lägre utsläppsnivå för det slutliga villkoret.

En tillåten utsläppsnivå om 3,4 ton per år bedöms vara en förutsättning för fortsatt och utvecklad drift med blyhantering vid smältverket och därvid lämplig utsläppsnivå för den tillståndsgivna verksamheten. Utsläppsvärdet bör anges med två siffrors noggrannhet, i likhet med övriga metallutsläpp från punktkällor till luft (jfr villkor 3). En ytterligare sänkning av den tillåtna utsläppsnivån bedöms i princip omöjliggöra för Boliden att öka produktionen till tillståndsgiven nivå, även om alla reningssystem har hög prestanda och fungerar väl.

Den maximala utsläppsnivån för respektive utsläppspunkt under perioden 2016–2020 bör användas vid beräkningen av vilken total utsläppsnivå vid maxproduktion som är lämplig att föreskriva i ett villkor. Vid en beräkning med ett maxvärde som utgångspunkt bedömer Boliden att utsläppsnivån för kopparhyttan och zinkfumingverket kommer att uppgå till 0,8 ton respektive 0,65 ton per år vid maxproduktion. För utsläppen av bly till luft från E-kaldo bedömer Boliden att beräknad utsläppsnivå vid maxproduktion behöver ta hänsyn till att avvikelser kan förekomma under drift, oavsett hur väl reningssystemet fungerar, samt till förändringar i ingående

råmaterial, vilket påverkar utsläppen till luft. I Tabell 1 nedan visas Bolidens beräknade maximala blyutsläpp fördelat på utsläppspunkterna jämfört med Naturvårdsverkets uppskattning av det totala blyutsläppet. Beräkningarna baseras på produktions- och utsläppsdata från åren 2016–2020. Data har extrapolerats till full tillståndsgiven produktionsnivå och multiplicerats medelvärden för respektive anläggnings blyutsläpp.

	Maxproduktion ton/år (Naturvårdsverket)	Maxproduktion ton/år (Boliden)
Kopparhytta	0,6	0,8
Anodgjuteri	0,3	0,3
Blykaldoverk	1,0	1,0
Zinkfumingverk	0,5	0,65
E-kaldo	0,2	0,3
Flashsmältning Materialhantering Ädelmetallverk Lakverk	Utsläppsvärden saknas	0,35
Totalt	2,6	3,4

Tabell 1. Utsläpp av bly till luft vid maxproduktion

Vid en fördjupad beräkning med hänsyn även till utfall under tidsperioden 2017–2021 har tillståndsgivna produktionsmängder för koppar, zink respektive bly dividerats med medelvärdet för den faktiska produktionen av dessa metaller för 2017–2021 för att erhålla en så kallad uppräkningsfaktor.

	Kopparproduktion (kt)	Blyprodukter som Pb (kt)	Zinkprodukter som Zn (kt)
2017	220	28,3	23,8
2018	225	28,7	20,7
2019	201	25,8	22,7
2020	226	27,9	22,2
2021	223	27,0	22,7
Medel	219	27,5	22,4
Tillståndsgiven produktion	350	90	60
Uppräkningsfaktor	1,6	3,3	2,7

Tabell 2. Verksamhetens produktionsnivåer för koppar, zink och bly

De erhållna uppräkningsfaktorerna har därefter multiplicerats med maximala utsläppsvärden för blyutsläpp vid respektive verks utsläppspunkter under perioden 2017–2021. Det maximala värdet bedöms som utgångspunkt vara ändamålsenligt för att bedömningen ska spegla förekommande osäkerheter och variationer inom verksamheten. För vissa verksamheter och utsläppspunkter har emellertid ytterligare justeringar gjorts innan ett representativt årligt utsläpp har använts för beräkning av ett framtida utsläppsvärde vid en tillståndsgiven produktion av respektive produkt. Sådana justeringar har gjorts för att spegla nyligen utförda förbättrings-åtgärder, men även för att spegla kommande åtgärder som kommer medföra utsläppsminskningar.

	Utsläppspunkt	Utsläpp per år	Uppräkningsfaktor	Beräknat årligt utsläpp
Materialhantering	Provtagningsverk EGR	0,0732	1	0,073
	Slaggkross 590			
Kopparhytta	Torkugn 1325-35	0,4200	1,60	0,672
	Torkugn/godstransport 1250			
	CSK/tappgas 7800			
Flashugn	Sligtork 2031	0,0100	1	0,010
	Sligtork 2041			
Konverterhall/ Anodgjuteri	Konverterhallvent 3630	0,32	1,60	0,512
	Konverterhall, allm vent			
	Anodugn 5400			
	Anodgjuthjul			
	Anodgjuthjul våt EGR			
Ädelmetallverk	Kaldougn process 177	0,0085	1	0,009
	Allmänventilation sk5			
Blykaldo	Skrotsmältning sk2	0,2500	3,3	0,825
	Blysligsmältning sk2			
	Filter 2000			
	Blyraffinering 3055, 3056			
Slaggfuming/ Klinkerverk	Fumingugn eft EGR 3 före sk4	0,4000	2,7	1,080
	Takschakt fuming			
	Granulerings-sk sk2			
	Klinkerugn efter skrubb före sk4			
E-kaldo	Process+ventgas 5365	0,1340	1,60	0,214
Lakverk		0,0500	1	0,050
			Totalt	3,445

Tabell 3. Beräknade utsläppsnivåer från punktkällor

Våt-EGR driftsattes vid anodgjuteriet under 2020 varför 2021 års utsläppsvärde för anodgjuteriet samt max (2017–2021) konverterhall har använts. För blykaldoverket togs ett nytt filter i bruk i slutet av 2019 varför enbart max (2020–2021) används. Zinkfumingverkets max (2019–2021) vid takschaktet (med 40% avdraget från max enligt Bolidens åtagande om att vidta åtgärder) samt max (2017–2021) för fumingugn och klinker har använts. Det bortses från granuleringsgaserna, vilka avleds mot tappgasfiltret och enbart skulle utgöra ± 1 kg bly. För lakverket beräknas ett utsläpp om 50 kg per år vid full tillståndsgiven drift.

En ökning av produktionen medför att tiden under vilken chargering sker ökar och därmed ökar även utsläppen av stoft. Enligt av Boliden genomförda analyser och bedömningar föreligger dock inget direkt samband mellan utsläppen till luft och produktion, varför det inte är möjligt att anta en linjär ökning av utsläppen i förhållande till produktionsökning. Därtill bör hänsyn tas till att blyutsläppet även påverkas av vilka halter av bly som finns i det råmaterial som används varför en

jämförelse med utsläpp vid en tidigare produktionstidpunkt svårigen kan göras. Därtill kan nämnas att råmaterialet över tid ökar i komplexitet och variation varför det framtida råmaterialet som kommer användas kan ha såväl lägre som högre halter av bly än de som förekommer i dagsläget och under tidsperioden 2016–2021.

Villkoret om utsläpp till luft av bly berör många enheter och många utsläppspunkter som alla är av varierande betydelse för det totala utsläppet från verksamheten. Samtliga enheter kan variera i samklang, men komplexiteten i Bolidens produktionsverksamhet medför att det även kan uppstå plötsliga och oförutsedda driftstörningar som får indirekta följd effekter för andra anläggningsdelar inom verksamheten. Därtill kan variabiliteten i ingående råvaror medföra att de olika anläggningsdelarna påverkas indirekt av varandra. Eftersom en överträdelse av ett villkor i tillstånd enligt miljöbalken är straffsanktionerad måste höga krav ställas på rättssäkerhet. Högsta domstolen har särskilt uttalat att villkor ska utformas så att de kan utgöra grund för att konstatera om en överträdelse har begåtts och i så fall också kan ligga till grund för påföljder enligt sanktionssystemet (jfr NJA 2006 s. 310). Ett villkor måste även vara väl avvägt och ta höjd för driftstörningar och variationer inom verksamheten (jfr MÖD 2009:9). Den av Boliden föreslagna utsläppsnivån möjliggör en produktionsnivå i enlighet med det tillstånd som meddelats och utgör en skälig nivå för villkorsföreskrivning. Bolidens förslag till villkor innebär inte en sänkt ambitionsnivå utan endast att det finns en rimlig marginal för att undvika administrativa åtgärder eller straffsanktioner vid tillfälliga utsläppsökningar på grund av driftsstörning eller liknande, även vid en högre produktionsnivå än dagens produktionsnivå.

Bolaget har för samtliga enheter inom anläggningen väl utarbetade och etablerade rutiner för drift och underhåll, vilka ses över och uppdateras löpande för att förhindra driftstörningar i respektive enhet. Med hänsyn till det stora antal enheter och utsläppspunkter som i varierande grad bidrar till det totala utsläppet från anläggningen samt det komplexa förhållandet anläggningsdelarna emellan kan emellertid plötsliga och oförutsedda driftstörningar som medför en tillfällig ökning av utsläpp till luft ske, även om alla befintliga rutiner och reningssystem håller hög nivå och fungerar väl.

Den av Boliden föreslagna utsläppsnivån är en väl avvägd och lämplig utsläppsnivå för den tillståndsgivna verksamheten. En i villkor föreskriven lägre utsläppsnivå skulle – trots de omfattande åtgärder som vidtas för att begränsa verksamhetens utsläpp av bly till luft – omöjliggöra för Boliden att öka produktionen till prövad och tillståndsgiven nivå.

Sammantaget är det viktigt att den föreskrivna utsläppsnivån medger en marginal till de utsläpp som följer av verksamheten, vilken redan är prövad och tillståndsgiven med de aktuella produktionsanläggningarna. Några ytterligare åtgärder för att reducera utsläppen från bly till luft än a) installationen av våt-EGR vid anodguteriet samt b) åtgärden vid zinkfumingsverkets takschakt har under de senaste tio åren inte kunnat identifierats inom ramen för den uppskjutna frågan. Boliden finner därför att den fråga som skjutits upp genom tillståndsprövningen är

2013 ska avslutas mot denna bakgrund och att villkorets utsläppsnivå måste fastställas till en rimlig utsläppsnivå.

INKOMNA YTTRANDEN

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Bygg- och miljönämnden i Skellefteå kommun och Havs- och vattenmyndigheten har avstått från att yttra sig över aktuell provotidsredovisning. Länsstyrelsen och Naturvårdsverket har inkommit med yttranden enligt följande.

Länsstyrelsen

Utsläppen av bly från Rönnskärsverken är höga och står för huvuddelen av utsläppen från industrisektorn i Sverige. Utsläppen måste minska och den i provotidsutredningen redovisade åtgärden är ett led i detta.

Länsstyrelsen har inget att invända mot den lösning med begränsning av termik och kåpa/avskärmning som bolaget föreslår som åtgärd. Bolaget anger att en avskärmning tar ca ett år att konstruera och installera, varefter viss ytterligare tid för intrimning och justeringar kan krävas. Frågan om installation av reningsutrustning i zinkfumingsverkets schakt behöver regleras i villkor och bolagets i andra hand framställda förslag till villkor i denna del tillstyrks.

Bolaget har beträffande sitt villkorsförslag om utsläpp till luft utgått från de maximala utsläppen från respektive punktkälla under perioden 2017–2021 med justering utifrån att ny reningsutrustning installerats. Bolaget beräknar då att med en ökning av produktionen av koppar, bly och zink till den maximala tillståndsgivna produktionen kommer blyutsläppet att öka till 3,445 ton per år och yrkar utifrån detta att villkoret ska tillåta årliga utsläpp upp till 3,4 ton per år. Tillståndet medger en ökning av produktionen av dessa metaller till sammanlagt ungefär det dubbla. I tillståndet från 2013 anges att produktionsökningar initialt ska ske i befintliga ugnar men att det i ett visst läge kommer att behövas ny utrustning. Det bör finnas möjligheter för bolaget att minska metallutsläppen från ny erforderlig renings- och produktionsutrustning jämfört med den befintliga. Bolagets beräkning utgår dessutom från att det maximala årliga utsläppet från respektive punktkälla uppnås samma år. Länsstyrelsen ser det som osannolikt att så sker.

Länsstyrelsen har i tidigare prövning yrkat att bly till luft från punktkällor inte får överstiga 3,5 ton per år. Som följd av installation av våt-EGR och en avskärmning i fumingsverkets schakt finns anledning att skärpa villkoret ytterligare. Utsläppen under 2019 har varit 1,8 ton och av bolaget inlämnad kvartalsrapport för kvartal 1–3 2021 indikerar att utsläppen kan minska ytterligare under 2021. Länsstyrelsen yrkar att det i villkor om utsläpp av bly till luft från punktkällor föreskrivs att utsläpp inte får överstiga 3,2 ton per år. Detta bör ge bolaget marginal till villkoret även vid en produktionsökning. Kontroll ska ske genom mätning vid de utsläppspunkter och med minst den frekvens som anges i bilaga 1 till mark- och miljödomstolens deldom daterad den 5 juli 2013.

Naturvårdsverket

Miljöpåverkan bly

Det är av största vikt att utsläppen av bly från verksamheten begränsas eftersom de har en stor miljöpåverkan. Bly är ett ämne som är föremål för omfattande nationella och globala förbud och strategier. Naturvårdsverket hänvisar i denna del till vad som tidigare framförts under målets handläggning i aktbilaga 333 och även tidigare i aktbilaga 77.

Skäl till slutliga villkor

Bolaget har kommit in med prövotidsredovisning avseende de tekniska, miljömässiga och ekonomiska förutsättningarna att minska utsläppen till luft av bly via zinkfumingverkets schakt genom installation av koja, huv eller liknande som drar in gaserna från chargeringsugnen alternativt filteranläggning för schakt. Det finns skäl att avsluta den uppskjutna frågan om utsläpp till luft av bly från punktkällor, avsluta provisoriska föreskriften P2 och att meddela slutliga villkor i frågan. Det krävs dock mer omfattande slutliga villkor än det villkor som bolaget nu yrkar.

Den åtgärd (avskärmning) som bolaget föreslår i prövotidsredovisningen är bra och att det saknas skäl att utreda frågan vidare. Den föreslagna åtgärden ska föreskrivas i villkor med en tydlig borte gräns för när tekniken ska ha installerats, och det ska kompletteras med ett totalvillkor för utsläpp av bly från alla punktkällor (NV16b).

Villkor om införande

Det finns skäl att i villkor reglera åtgärder för att uppnå nödvändig minskning av utsläpp av bly till luft från zinkfumingverkets schakt. Ett villkor för den aktuella frågan gör det också tydligare för både bolag och tillsynsmyndighet vilka åtgärder som behöver genomföras och när det ska ske.

Naturvårdsverket tolkar bolagets skrivningar som att det åtar sig att genomföra de åtgärder som i stort beskrivs i prövotidsredovisningen men att smärre justeringar kan ske. Naturvårdsverket föreslog inledningsvis ett villkor som var mer detaljerat än det villkor som bolaget nu föreslår i andra hand men har frånfallit sitt yrkande om villkor i denna del och tillstyrker istället bolagets villkorsformulering. Syftet är att villkoret ska ses som ett teknikvillkor och inte ett begränsningsvärde.

Bolagets villkorsförslag säkerställer samma krav som Naturvårdsverkets tidigare villkorsyrkande gjorde, detta genom bolagets åtagande och skrivningar i prövotidsredovisningen. Naturvårdsverkets villkor var avsett att vara helt teknikneutralt men för att undvika oklarhet är det mer lämpligt att föreskriva ett slutligt villkor enligt bolagets villkorsförslag. Det av Naturvårdsverket föreslagna villkoret inrymde tre månaders marginal, vilket borde vara tillräckligt. Däremot kan det godtas ett villkor som omfattar sex månaders marginal. Naturvårdsverket anser även att bolagets villkorsförslag omfattar en bra och tydlig redovisningsskyldighet till tillsynsmyndigheten.

Villkor för totala utsläpp, NV16b

Behov av totalvillkor för utsläpp av bly till luft

Det behövs ett totalvillkor avseende utsläpp av bly från alla punktkällor. Naturvårdsverket föreslog inledningsvis att villkor NV16b skulle reglera att det totala utsläppet av bly till luft från punktkällor inte får överskrida 2,8 ton per år. Efter att bolaget preciserat utsläppen från lakverket i sin utredning med skäl till hur lakverket ska omfattas av villkoret genom att relevanta kontrollpunkter för lakverket har tagits med anser Naturvårdsverket att det finns skäl att höja den föreskrivna totalmängden från 2,8 till 2,9 ton bly per år. Ett sådant villkor utgör ingen begränsning utifrån verksamhetens tillståndsgivna produktionsmängd, men har ändå en styrande effekt vad gäller utsläppen av bly till luft. En total mängd om 2,9 ton bly per år är ett rimligt värde utifrån uppgifterna som bolaget lämnat i prövotidsredovisningarna. Det omöjliggör inte en produktionsökning till tillståndsgiven nivå.

Det är inte relevant att, som bolaget gör, ta sämsta tänkbara utfall för varje enskild utsläppspunkt och räkna upp det. Istället måste hänsyn tas till de krav på drift och underhåll som följer av t.ex. 2 kap. 3 § miljöbalken och EU-lagstiftning genom t.ex. BAT-slutsatserna för icke-järnmetallindustrin (NFM BATC). Om det vid full produktion och vid samtliga utsläppskällor kommer att ske maximala utsläpp (baserat på historiska värden), bedömer Naturvårdsverket att driften inte är förenlig med 2 kap. 3 § miljöbalken och NFM BATC. Detta eftersom det i BAT 3 preciseras att processkontroll och onlinebevakning ska ske med syftet att minska utsläppen.

Det är rimligt med höga krav på drift och underhållsrutiner eftersom blyutsläpp är så pass farliga. Naturvårdsverket betvivlar inte att det kan bli förhöjda utsläpp från en enskild utsläppskälla eller genom samvariation med någon annan utsläppskälla, även med bra drift och underhållsrutin. Men om detta sker ofta och för flera källor under längre tid samtidigt, indikerar det att rutiner alternativt företagna åtgärder inte är tillräckliga. Det begränsningsvärde som Naturvårdsverket yrkar på är möjligt att innehålla om verksamheten har ändamålsenliga driftkontroller och underhålls-åtgärder.

Naturvårdsverket tillstyrker det tillägg avseende kontroll som bolaget nu justerat sitt villkorsförslag med, nämligen "[...] eller det dokument som ersatt denna bilaga.". En sådan formulering möjliggör för domstolen att besluta om mer ändamålsenlig kontrollfrekvens och -punkter.

Utsläpp av bly till luft från de större utsläppspunkterna

Nedan följer en redogörelse för Naturvårdsverkets bedömning av blyutsläppen vid varje större utsläppspunkt, med en kort motivering till vad som är en rimlig utsläppsmängd vid maxproduktion. Utsläpp från flashugn, materialhantering och ädelmetallverk har exkluderats då dessa normalt sett har en sammantagen utsläppsnivå på 0,01 ton per år. Flera av de andra utsläppspunkterna som ingår i villkoret har utsläpp som är mer än 10–1000 gånger större samt har bara en värdesiffra i det underlag som bolaget presenterar.

Anodgjuteri

Utsläppen av bly till luft från anodgjuteriet bedömer Naturvårdsverket vara 0,3 ton per år vid maxproduktion. Bolaget har angett att reningsgraden för den reningsmetod som installerats (våtEGR) är 85 % (aktbilaga 308). Detta framgår även av BAT 44 i NFM BATC² som reglerar stofthalten och därmed indirekt även bly. Eftersom inga nya uppgifter har inkommit efter idrifttagandet utgår Naturvårdsverket ifrån att utsläppen av bly är 0,3 ton per år vid maxproduktion (utifrån provotidsredovisningen i aktbilaga 308).

Kopparhytta

Utsläppen av bly till luft från kopparhyttan bedöms vara ca 0,6 ton per år vid maxproduktion. Detta med antagande om att kopparhyttan får ett utsläpp som är proportionerligt mot produktionsökningen av koppar. Därmed bedöms utsläppen öka med ca 50 % (från ca 215 000 till 350 000 ton per år) och utsläppen av bly blir ca 0,6 ton per år vid maxproduktion. Bolaget har inte visat på några omständigheter som gör att det inte går att innehålla 0,6 ton per år. Bolaget har med förebyggande underhåll en faktisk möjlighet att fortsatt ligga på samma nivå som idag per producerat ton.

Blykaldoverket

Utsläppen av bly till luft från blykaldoverket bedömer Naturvårdsverkets vara ca 1,0 ton per år vid maxproduktion. Detta utifrån att produktionen av bly kan öka från ca 30 000 till 90 000 ton per år.

Zinkfumningverket

Utsläppen av bly till luft från zinkfumningverket bedöms vara ca 0,5 ton per år vid maxproduktion. Naturvårdsverket utgår från att de angivna åtgärderna enligt provotidsredovisningen (aktbilaga 744) genomförs. Full produktion av zink motsvarar ungefär en fördubbling av produktionen (från 30 000 till 60 000 ton per år).

E-kaldoverket

Det är svårare att beräkna värdena för E-kaldoverket eftersom det beror på hur det körs, vilket även återspeglas i de redovisade blyutsläppen för 2019 och 2020. Naturvårdsverket väljer att ange den som dubbla värdet av 2020 års utsläpp och det blir därmed 0,2 ton per år vid maxproduktion, vilket bedöms ge en bred marginal i relation till historiska utsläpp. Att bolaget har bedömt utsläppen som något högre än Naturvårdsverket kan bero på olika tolkningar, osäkerheter enligt ovan, och avrundningsfel.

	2020	2019	Maxproduktion
Kopparhytta	0,37	0,4	0,6
Anodgjuteri	0,75	1,1	0,3
Blykaldoverk	0,25	0,4	1,0
Zinkfumningverk	0,35	0,5	0,5
E-kaldo	0,1	0,03	0,2
Totalt	1,8	2,5	2,6

Tabell 1: Blyutsläppen i ton per år för de största utsläppspunkterna under 2019 och 2020 från miljörapporterna för respektive år samt uppskattade utsläpp i ton per år vid maxproduktion.

Lakverket

Även om lakverket inte var inkluderat som utsläppskälla vid tidigare beräkningar bör ett totalvillkor generellt sett omfatta samtliga relevanta utsläpp, vilket gör att det i och för sig är lämpligt att inkludera utsläpp från lakverket. Bolaget har för lakverket redovisat ett utsläpp om 0,35 ton bly per år, vilket är ett värde som Naturvårdsverket finner sannolikt men inte har haft möjlighet att granska ytterligare eftersom uppgifterna tillkommit sent i prövningen.

Naturvårdsverket ser inte några hinder mot att inkludera lakverket i underlaget, under förutsättning att denna justering tydligt framgår av villkoret. Den av Naturvårdsverket föreslagna mängden 2,8 ton behöver justeras om lakverket ska inkluderas i det slutliga villkoret. Om lakverket ska ingå är det däremot inte ändamålsenligt att formulera ett villkor i enlighet med nuvarande villkorsförslag. Detta eftersom villkorsförslaget innehåller en hänvisning till bilaga 13 i dom den 5 juli 2013 och den bilagan saknar direkt koppling till lakverket. Därtill regleras bolagets verksamhet även av villkor 25 som avser bolagets eventuella ändringar av luftutsläpp av bly från lakverket. Om lakverket ska ingå i det slutliga villkoret bedömer Naturvårdsverket att det uppstår en risk för feltolkning över tid gällande vad som ingår, om det slutliga villkoret saknar en ändamålsenlig hänvisning till villkor 25.

Sammantagen bedömning av utsläpp av bly till luft och NV16b

De mindre utsläppspunkterna har utsläpp som sammanlagt understiger 0,03 ton per år enligt uppgift ur bolagets miljörapporter, de är så små att de inte upptagits i tabell 1. Däremot har dessa mindre utsläppspunkter beaktats i det yrkade villkoret NV16b. Med hänsyn till oförutsedda händelser innefattar villkorsförslag NV16b större marginaler i fråga om tillåten utsläppsmängd än vad som framgår av slutsatserna i tabell 1.

Tidigare under handläggningen av målet har Naturvårdsverket framställt yrkanden om att det totala utsläppet av bly till luft från punktkällor inte får överskrida 3,0 ton per år (aktbilaga 333), därav bara två år i ovanstående tabell. Denna nivå bedömdes vara rimlig att uppnå med reningstekniken våt-EGR men utan åtgärder vid zinkfumingverkets schakt. Naturvårdsverket anser däremot att nivån nu bör sänkas även med beaktande av de åtgärder som bolaget föreslår vid fumingverket. Nivån på de två senaste årens utsläpp från verksamheten styrker även det som tidigare framförts gällande en rimlig utsläppsnivå. Det totala utsläppet av bly till luft från punktkällor bör därför inte överskrida 2,9 ton per år.

Med ovanstående i beaktande bör det dock påtalas att villkorsförslaget NV16b förutsätter drift- och underhållsåtgärder, som i sin tur kan säkerställa ett långsiktigt bibehållande av de funktioner hos utrustningen som påverkar blyutsläppen. Dessutom kommer det ske ständiga mindre förbättringar av anläggningen, med minskade utsläpp i samband med att sliten utrustning byts ut eller när ny utrustning behövs för att öka produktionen.

Sammanfattning

Naturvårdsverkets villkorsförslag tydliggör vilka krav som ställs på bolaget gällande reglering av utsläpp av bly till luft från zinkfumingverkets schakt. Dessutom skulle villkorsformulering enligt förslaget underlätta tillsynen av verksamheten.

Det är möjligt för bolaget att innehålla Naturvårdsverkets yrkade mängdvillkor även vid fullt utnyttjat tillstånd. Det kommer däremot att krävas en tydlig drift- och underhållsstrategi, vilket är eftersträvarsvårt. Detta i motsats till det villkor som bolaget yrkar ska föreskrivas, vilket inte skulle medföra en motsvarande effekt på drift och underhåll av verksamheten.

DOMSKÄL

Mark- och miljödomstolen har, med stöd av 22 kap. 16 § andra stycket miljöbalken avgjort frågan utan huvudförhandling.

Avslutande av uppskjuten fråga om utsläpp från punktkällor till luft av bly

I samband med att mark- och miljödomstolen den 5 juli 2013 meddelade tillstånd till verksamheten vid Rönnskärsverken sköt domstolen upp fråga om utsläpp från punktkällor av bly till luft. Inom ramen för den uppskjutna frågan har Boliden genomfört utredningar avseende de tekniska, miljömässiga och ekonomiska förutsättningarna att minska utsläppen till luft av bly från anodgjuteriet och zinkfumingverkets schakt.

En fråga som skjutits upp ska enligt 22 kap. 27 § tredje stycket miljöbalken avgöras så snart som möjligt. Boliden har yrkat att mark- och miljödomstolen ska avsluta den uppskjutna frågan om utsläpp från punktkällor till luft av bly. Länsstyrelsen och Naturvårdsverket har tillstyrkt att frågan avslutas.

Mark- och miljödomstolen bedömer att det inte finns skäl att ytterligare utreda frågan om utsläpp från punktkällor till luft av bly. Den uppskjutna frågan ska därför avslutas och slutliga villkor föreskrivas.

Villkor för åtgärder

EU-kommissionen fastställde under 2016 s.k. BAT-slutsatser för icke-järnmetallindustrin¹. Enligt BAT 44 är bästa möjliga teknik för att minska stoft- och metallutsläpp från anodgjutning i tillverkning av primär- och sekundärkoppar att använda textilfilter, eller om avgasernas vattenhalt ligger nära daggpunkten, våtskrubber eller demister.

Enligt BAT 5 avseende allmänt tillvägagångssätt för förebyggande av diffusa utsläpp från icke-järnmetallindustrin är bästa tillgängliga teknik för att förebygga, eller om detta inte är möjligt, minska diffusa utsläpp till luft och vatten är att i så stor utsträckning som möjligt samla in diffusa utsläpp så nära källan som möjligt och behandla dem. I BAT 9 redovisas en rad tekniker som är bästa tillgängliga teknik för att förhindra, eller när detta inte är möjligt, minska diffusa utsläpp från metallproduktion genom att optimera uppsamling och behandling av gas genom kombination av dessa tekniker.

Enligt prøvotidsredovisningen till följd av utredningsföreskriften U6 skulle Boliden installera tillkommande reningsteknik i form av en anläggning med våt-EGR eller skrubberteknik i enlighet med de krav som ställs enligt tillämpliga BAT-slutsatser. Bolaget åtog sig då att göra så utan att något särskilt villkor föreskrevs härom. Vid efterföljande huvudförhandling hösten 2018 meddelade bolaget att våt-EGR valts för installation och att den behövde finnas på plats senast halvårsskiftet 2020 för att uppfylla tillämplig BAT-slutsats.

Boliden har åtagit sig att installera avskärmning eller liknande åtgärd med motsvarande effekt vid zinkfumingverket samt att redovisa åtgärdens effekt till tillsynsmyndigheten. Med hänsyn till bolagets åtagande i målet har Boliden anfört att det inte finns skäl att föreskriva villkor om att bolaget ska genomföra åtgärder.

¹ Kommissionens genomförandebeslut (EU) 2016/1032 av den 13 juni 2016 om fastställande av BAT-slutsatser för icke-järnmetallindustrin, i enlighet med Europaparlamentets och rådets direktiv 2010/75/EU om industriutsläpp.

Länsstyrelsen har inte föreslagit något villkor som omfattar åtgärder vid anodgjutningen men har anfört att frågan om installation av reningsutrustning i zinkfumingverkets schakt behöver regleras i villkor och har tillstyrkt bolagets i andra hand framställda förslag till villkor i denna del.

Naturvårdsverket har inte heller föreslagit något villkor som omfattar åtgärder vid anodgjutningen. Naturvårdsverket har yrkat att villkor om åtgärder vid zinkfumingverkets schakt ska föreskrivas och har anslutit sig till bolagets i andra hand föreslagna villkorsformulering.

Beträffande åtgärder vid anodgjutningen konstaterar mark- och miljödomstolen att bolaget genomfört föreskriven utredning och att det, under år 2020, installerats s.k. våt-EGR som minskar stoftutsläppen och därmed utsläppen av bly till luft. Åtgärden är redan genomförd varför det inte behövs något villkor i denna del.

Beträffande de av bolaget föreslagna åtgärderna vid zinkfumingverkets schakt har bolaget åtagit sig att genomföra dessa inom 18 månader från lagakraftvunnen dom och att redovisa utförande och effekt till tillsynsmyndigheten. Åtgärderna bör genomföras för att ligga i linje med tillämpliga BAT-slutsatser. Mark- och miljödomstolen anser därför att tidpunkten för när åtgärden senast ska vara genomförd bör regleras i villkor i enlighet med bolagets andrahandsyrkande.

Villkor om utsläpp till luft

I samband med att mark- och miljödomstolen sköt upp frågan om utsläpp från punktkällor till luft av bly meddelade domstolen en provisorisk föreskrift (P2) om att utsläppet av bly till luft från punktkällor (skorstenar, schakt m.m.) inte får överstiga 4 ton/år. Den provisoriska föreskriften gäller alltjämt.

Boliden, länsstyrelsen och Naturvårdsverket har föreslagit att domstolen föreskriver slutligt villkor med en språklig utformning som liknar det gällande provisoriska villkoret. Parterna har dock olika uppfattning om vilket begränsningsvärde som ska föreskrivas för utsläppet.

Villkor för utsläpp till luft av bly ska föreskrivas mot bakgrund av bestämmelserna i 2 kap. 3 och 7 §§ miljöbalken där det framgår att en verksamhetsutövare ska iaktta de begränsningar som behövs för att förebygga, hindra eller motverka att verksamheten medför skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön i den utsträckning det inte kan anses orimligt att uppfylla dem. Tillståndshavaren ska ha rättsliga och faktiska förutsättningar att klara de krav som villkoret innebär (se bl.a. rättsfallet MÖD 2009:46).

Vad gäller utsläpp av bly till luft anser mark-och miljödomstolen, i likhet med Naturvårdsverket och länsstyrelsen att de miljömässiga skälen till att minska utsläppen är starka. Med hänsyn till de historiska utsläpp som redovisats och med beaktande av de förbättrande åtgärder som har och ska genomföras bedömer domstolen, i likhet med remissinstanserna, att det inte är rimligt att vid bedömning av begränsningsvärdet utgå maxvärde från respektive utsläppskälla på sätt som bolaget har gjort. Samtidigt behöver hänsyn tas till den produktion som är tillståndsgiven.

I målet har framkommit att Boliden i samband med produktionsökningen kommer att behöva göra en översyn av sin renings- och produktionsutrustning. Vidare har Bolidens redan utförda åtgärder för att minska utsläppen av bly till luft från punktkällor fått ett gott resultat. Mot denna bakgrund bedömer domstolen i likhet med länsstyrelsen att ett villkor med ett begränsningsvärde om 3,2 ton per år är rimligt och möjligt för Boliden att klara.

Kontroll

Mark- och miljödomstolen bedömer att installationen av våt-EGR vid anodgjutningen och nu föreskrivna åtgärder vid zinkfumingverket samt eventuella andra förändringar som gjorts av kontrollpunkter bör medföra sådana förändringar att bilaga 1 till deldom den 5 juli 2013 behöver revideras. Det bör därför föreskrivas att bolaget till tillsynsmyndigheten ska redovisa förslag till ändringar i bilaga 1 som är lämpliga med anledning av det som beslutats i förevarande deldom. Det ska ske

senast sex månader från det att föreskrivna åtgärder genomförts vid zinkfumingverket.

Sammanfattning

Mark- och miljödomstolen avslutar den uppskjutna frågan om villkor för utsläpp från punktkällor av bly till luft, upphäver den provisoriska föreskriften P2 och meddelar tre nya slutliga villkor om högsta tillåtna utsläpp av bly till luft (villkor 37) och om genomförande av åtgärder vid zinkfumingverket (villkor 38) och kontroll (villkor 39).

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga (MMD-01)

Överklagande senast den 5 januari 2023.

Emma Granberg

Lena Nilsson

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Emma Granberg, ordförande, och tekniska rådet Lena Nilsson samt de särskilda ledamöterna Åke Undén och Håkan Hellqvist.

Hur man överklagar

Dom i mark- och miljödomstol som första instans

MMD-01

Vill du att domen ska ändras i någon del kan du överklaga. Här får du veta hur det går till.

Överklaga skriftligt inom 3 veckor

Ditt överklagande ska ha kommit in till domstolen inom 3 veckor från domens datum. Sista datum för överklagande finns på sista sidan i domen.

Överklaga efter att motparten överklagat

Om ena parten har överklagat i rätt tid, har den andra parten också rätt att överklaga även om tiden har gått ut. Det kallas att anslutningsöverklaga.

En part kan anslutningsöverklaga inom en extra vecka från det att överklagandetiden har gått ut. Ett anslutningsöverklagande måste alltså komma in inom 4 veckor från domens datum.

Ett anslutningsöverklagande upphör att gälla om det första överklagandet dras tillbaka eller av något annat skäl inte går vidare.

Så här gör du

1. Skriv mark- och miljödomstolens namn och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att domen ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha och varför du tycker att Mark- och miljööverdomstolen ska ta upp ditt överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).
3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis. Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet.
4. Lämna namn samt aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer.
Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.
5. Skriv under överklagandet själv eller låt ditt ombud göra det.
6. Skicka eller lämna in överklagandet till mark- och miljödomstolen. Du hittar adressen i domen.

Vad händer sedan?

Mark- och miljödomstolen kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att domen gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar mark- och miljödomstolen överklagandet och alla handlingar i målet vidare till Mark- och miljööverdomstolen.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning, kan även Mark- och miljööverdomstolen skicka brev på detta sätt.

Prövningstillstånd i Mark- och miljööverdomstolen

När överklagandet kommer in till Mark- och miljööverdomstolen tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning.

Mark- och miljööverdomstolen ger prövningstillstånd i fyra olika fall.

- Domstolen bedömer att det finns anledning att tvivla på att mark- och miljödomstolen dömt rätt.
- Domstolen anser att det inte går att bedöma om mark- och miljödomstolen har dömt rätt utan att ta upp målet.
- Domstolen behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rättstillämpningen.
- Domstolen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Om du *inte* får prövningstillstånd gäller den överklagade domen. Därför är det viktigt att i överklagandet ta med allt du vill föra fram.

Vill du veta mer?

Ta kontakt med mark- och miljödomstolen om du har frågor. Adress och telefonnummer finns på första sidan i domen.

Mer information finns på www.domstol.se.